

DZIENNIK POMORSKI

Przedpłata:

W ekspedycji miesięcznie	1,65 zł.
Z odnośnikiem miesięcznie	1,75 zł.
W agencjach miesięcznie	1,75 zł.
Przez pocztę jut z odnośnikiem	1,98 zł.

Przy waloryzacji obowiązuje odpowiednia dopłata.

W razie wypadków spowodowanych silną wyższą, przeskąd w nakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów

Redakcja i Administracja: Chojnice, ul. Człuchowska 13.

Postowe konto czekowe 201.032.

Konto bankowa: Bank Powiatowy Chojnice,
Miejaska Kasa Oszczędności, Chojnice.

Tel. 44. Adres telegr. „Dziennik Pomorski”. Skryt. poczt. 33

Główny redaktor: Dyonizy Kowalski.

Chojnice, czwartek 29 maja 1924 r.

Ogłoszenia:

Ogłoszenia na stronie 6-lam od wiersza piątym lub jego miejsce 6 groszy — Rekl. na tekst wiersz 3-lam. 12 groszy — Ogłoszenia skomplikowane z zastrzeżeniem miejsca oraz z nieczytelnym rękopisem przy każdym poszczególnym wypadku 20% nadwyżki. Ogłoszenia z innych krajów płatne tylko w walucie tyczeń. Za terminowy druk ogłoszeń administracja nie odpowiada.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Więcej praktycznego wychowania narodowego.

Rozpisał się niedawno o naszej biernej naturze, to jest o tem, że w kraj nam wprost leży brak wnikliwości na potrzeby naszego codziennego życia. Brak nam bodźca do czynu. Zrywamy się do czynu dopiero wtenczas, gdy to się staje bezwarunkową koniecznością, narodową, moralną czy cielesną. Jesteśmy leniwymi duchowo. Pracujemy dużo, ale pracujemy, ponieważ jak mówimy, bez pracy niema kłacz. Pracujemy, bo tak nakazuje religja, obowiązek rodzinny, narodowy. Ale pracujemy — z potrzeby. Z ubolewaniem przyznajemy nam trzeba, że nie pracujemy z upodobaniem. Praca nie jest nam przeważnie celem, lecz środkiem do życia. Dla tego nie gniewamy się na żadne święto, odczuwamy mimowolne zadowolenie ze święta i niedzieli. Praca nie jest nam celem, ale środkiem. Jaka tu okropna przepaść między jednym, a drugim. Praca, która jest celem, jest błogosławieństwem dla człowieka, dla rodziny, dla kraju, dla ludzkości.

Człowiek, miłujący pracę dla niej samej, jest człowiekiem moralnym, jest nawskroś człowiekiem, bo leniwiec pracy nie lubi. Człowiek, miłujący pracę dla niej samej będzie szukał pracy, ażeby ją znaleźć w czemkolwiek bądź, będzie najlepszym zawodowcem. To niczego nie zaniedba, co mogło mu dochodów przysporzyć w zawodzie, będzie najlepszym mężem, bo będzie w domu szukał okazji umilić żonie i sobie życie, będzie najlepszym ojcem, bo pomoc przy wychowywaniu i kształceniu dzieci będzie mu najmiłszą rozrywką. To samo można powiedzieć o kobiecie i żonie. Kobieta, pragnąca pracy dla pracy samej będzie wciąż przemysłliwa nad tem, ażeby z domu, z rodziny zrobić miłe gniazdo dla siebie, męża i dzieci.

Praca bogaci bowiem umysł człowieka, rozszerza mu serce, budzi radość do życia, budzi potrzebę dzielenia się pracą z bliźnimi, a więc z gminą, powiatem, krajem, ludzkością.

A właśnie tej błogosławionej ochoty do pracy nam brak. Powiedzmy ściślej i dokładniej: nie ochoty do pracy nam brak, ale tego przeświadczenia, że ta praca jest podstawą narodów, że ta praca jest konieczną nie dla nas samych, aby nas wyżywić, ale że ta praca jest konieczną dla podniesienia kultury, oświaty, dla podniesienia całego kraju, dla współzawodniczenia z innymi narodami dla zabezpieczenia krajowi przyszłości.

Jesteśmy biernymi w pracy, i dla tego nie znajdujemy zadowolenia w niej. Jesteśmy biernymi w pracy i dla tego nie umiemy współzawodniczyć z Niemcami i Żydami w rozwoju gospodarczym naszego własnego kraju. Jesteśmy biernymi w pracy i dla tego pomiatają nami inni, bo nie umiemy szafować własnymi skarbami w kraju, nie umiemy oddawać ich na taki publiczny użytek, na jaki zasługują. Kochamy ojczyznę, umiemy poświęcać dla niej krew i życie, ale pracy dla niej poświęcać nie umiemy. Zabezpieczać jej granic nie umiemy, o dobrobyt ludu i kraju dbać należycie nie umiemy.

Zabieramy się energicznie do dzieła dopiero z potrzeby, z konieczności. Tak było z „Cudem nad Wisłą”, tak z naprawą waluty, tak ze zabezpieczeniem granic na Wschodzie, tak ze wszystkim. I dla tego tak nam wszystkim ciężko. Narzekamy na nasz los, a wszyscy winni jesteśmy, bo czem nasi ministrowie grzeszą dla kraju, tem my grzeszymy u siebie w domu, w rodzinie. Nigdzie nie widzi się jakowejś podniej do czynu.

Obejrzyjmy się obojętnie tylko po Chojnicach. O parku już pisaaliśmy, że liści jeszcze nie zgrabiono.

Ale jak to przykro patrzeć naprzykład na goły wiać stęp na placu jagiellońskim. Gdzie ten orzeł, o którym się od lat mówi, a czy to tak trudno było zebrać na niego fundusze? Ale nasza bierna natura na czyn zebrać się nie potrafiła. Czasami są ciężkie i trudno byłoby nam się zdobyć w obecnych warunkach na pomnik na placu św. Jadwigi, gdzie go się postument doprasza. Ale nic nie słyszemy nawet o jakimś planie pomnika. Ale to nietylko tak w Chojnicach, to tak wszędzie. A jak to Pismo św. powiada: „Ozważcie, ażeby was nieprzyjaciel śpiącymi nie zastał.”

Wszystko u nas idzie w piękne gesty, słowa, ale — czynu niema. Naród nasz go narazicie wycieknie. Bo inaczej inne narody przejdą nad nami do porządku dziennego i zaczynają potrząsać głowami nad nami, że nie możemy się przystosować do wymagań czasu, że żyjemy wspomnieniami, deklamacjami, ale do praktycznej gospodarki jesteśmy nieprzydatni.

Czytamy piękny artykuł w „Lechu” o harcerzach, że harcerstwo jest szkołą charakteru, że harcerze mają się więc kształcić w posłuszeństwie dla ojczyzny, dla władz, dla smych siebie. Harcerze mają okazywać zamiłowanie do pracy nawet ciężkiej, szarej i zmudnej, bo praca jest główną szkołą charakteru, bo prowadzi do samopomocy, do samowystarczalności. Złote słowa — ale czemu to w innych krajach te słowa w czyn zamieniają, a u nas tego nie potrafia, choćby użycie harcerstwa naszego przy zgrabieniu liści w parku. Przecież czyn taki byłby przysługą dla sprawy ogólnej, a więc dla sprawy ojczystej ze względu na brak funduszy. Pokazalibyśmy, że samopomoc i samowystarczalność nie byłoby dla nas słowem bez dźwięku.

Ożen u tych harcerzy i innej młodzieży nie za pragnię się w jakikolwiek sposób w kierunku upiększenia placów i ogrodów ażeby działwa miała coś dla serca, oka i płuc? I harcerze mieli by coś z tego, i publiczność i dzieci, które nie wiedzą, gdzie się podział w obecne upały — przecież to należy do wychowania publicznego. Młodzież wprowadzało by się w ten sposób w rydwan pracy dla kraju. Uczyla by się rozumieć, że praca dla społeczeństwa tkwi nie w akademickiej deklamacji o potrzebie pracy społeczno-narodowej i w akademickim pojmowaniu urabiania charakteru, ale w ciężkiej fizycznej i duchowej pracy, która właśnie wtedy dopiero tworzą się staje, gdy ręk do niej przykładamy, gdy przedewszystkiem młodzież w nią wprzęgniemy. Inaczej pozostaniemy narodem biernym i nie będziemy spełniać tej misji, do której wraz z innymi narodami powołani zostaliśmy, do układania naszych talentów ku coraz to większemu i doskonalszemu postępowi narodów i ludzkości.

Co piszą gazety?

Gazeta „Sprawa Robotnicza”, organ Narodowej Partji Robotników rozpisuje się o następstwach wyborów we Francji i o polityce, jaką powinniśmy prowadzić w obec mniejszości narodowych. O wyniku wyborów we Francji gazeta ta pomiędzy innymi tak powiada:

„Jest rzeczą charakterystyczną, że blok narodowy wyciężył w Paryżu samym, w północnej Francji i tej części środkowej, która jest zbliżona do tamtej. Na południu wziął górę blok lewicowy. Różnice te wynikają z odrębności temperamentów i niejednokowego wyrobienia mas.”

„Francja północna odznacza się większym wyrobieniem politycznym od południowej, w której przeważa wyobraźnia nad myślą ścisłą.”

Zresztą nie chodzi tu wcale o idealizowanie bloku narodowego, który w kwestjach czysto społecznych ma często poglądy przestarzałe, lecz o to tylko, że w chwili obecnej we Francji na plan pierwszy wysuwa się zagadnienie bezpieczeństwa państwa i sprawa spłaty długów niemieckich i te sprawy decydują.

Da nas, dla Polski byłoby oczywiście lepiej, żeby Poincare pozostał u władzy, ale nie mamy powodu do obaw, aby nowy rząd zmienił miał zasadni czy politykę francuską w stosunku do naszego narodu i państwa.”

Żą to zapatrywania, na które z małymi wyjątkami cała narodowa Polska pisać się może.

W sprawie mniejszości narodowych gazeta ta tak pisze:

„Społeczeństwo polskie i rząd nasz nie może... poddawać się temu terrorowi moralnemu, jaki stosują mniejszości narodowe i ich fałszywi opiekuni. Sprawa ta musi być załatwiona tak, jak tego wymaga polska racja stanu; dalecy jesteśmy od gnębienia innych, nie leży to nawet w naturze polskiej, nie pozwolimy się jednak prowokować.”

Trudno dziś jednak załatwić sprawę mniejszości narodowych, z takimi opiekunami tych mniejszości, którzy sprawę mniejszości narodowych używają jako środka, a cel ich jest, by zgniebić Polskę...

Wszelka sztuczna agitacja w kraju i zagranicą, wszelkie oszczerstwa rzucane przez wrogów naszych na państwo i społeczeństwo muszą być bezwzględnie zgodne przez całe społeczeństwo odporne i potępione.”

Na to zapatrywanie naszym zdaniem zgodzić się mogą wszyscy.

Zrobimy jedną uwagę. Odkąd zacichły zawzięte walki partyjne, każdy z nas spostrzegł, że zczynamy powoli traktować sprawy polskie nie z ciasnego stanowiska partyjnego, lecz z szerszego, z szerszego stanowiska narodowego. Najlepszym tego świadectwem jest głos powyższego pisma, które ze znakomitą trzeźwością i polityczną dojrzałością zapatruje się na całokształt naszych spraw polskich.

Wydaje nam się, że załóżmy pomysłku na drogę zdrowia politycznego. Może wyjdziemy powoli z obecnego straszego rozbitcia i przygnębienia politycznego, które nas kosztowało sprawę kolenistów, Jaworzynę, Kłajpedę i które zaczyna coraz zuchwalej pukać o wrota Wilna.

Przyjęcie Prezydenta Rzeczypospolitej na Kresach 'Wschodnich.

Donoszą, że przyjęcie, jakiego Prezydent Rzeczypospolitej doznał na Wschodnich Kresach, było wprost wspaniałe. W drodze do miasta Kresowego Lidy zatrzymał się pociąg w niedzielę o 8 godzinie rano w Różance, stacji granicznej województwa nowogrodzkiego. Na dworcu witaly go tłumy ludności oraz przedstawiciele duchowieństwa prawosławnego oraz gminy żydowskiej.

O 9 godzinie pociąg stanął w Lidzie. Na pięknie udekorowanym dworcu powitał dostojnego gościa prezes komitetu obywatelskiego p. Ludwik Ożetwertynski, dalej byli przedstawiciele licznych delegacji z duchowieństwem katolickim, prawosławnym i żydowskim na czele. W drodze do miasta towarzyszyła powozowi Prezydenta konna banderja włóciian białoruskich. Przy pierwszej bramie triumfalnej powitał dostojnego gościa burmistrz Lidy p. Reszkowski. Po nabożeństwie nastąpiło powitanie przez władze szkolne. Działwa witała p. Prezydenta okrzykami radości. Następnie p. Prezydent udał się do koszar 77 pułku piechoty, gdzie dokonał odsłonięcia pomnika ku czci poległych żołnierzy 77 pułku piechoty, którzy ponieśli śmierć bohaterską we walkach pod Lidą w r. 1919.

Jak p. wojewoda Brejski pożegnał się z urzędem?

„Słowo Pom.” donosi, że w sobotę przejął urząd wojewódzki po b. wojewodzie p. Brejskim p. wicewojewoda dr. Wojda i to w kilka godzin po doręczeniu p. Brejskiemu jednostronnego zlecenia ze strony ministra spraw wewnętrznych.

O 2 godzinie po południu grono urzędników zebrało się w sali posiedzeń urzędu, gdzie p. Brejski zdając klucze w ręce wicewojewody pożegnał się z urzędnikami. Przy tej okazji nie mógł p. Brejski przenieść na siebie, ażeby nie przypiął łaski wyższym władzom i nie obniżył ich znaczenia w obec podwładnych temu dotychczas urzędników. Oświadczył bowiem, że odchodzi dla tego, ponieważ na ostatniej konferencji zarzucił mu „minister spraw wewnętrznych niesprawne kierowanie urzędem wojewódzkim. Dalej ostrzegł urzędników, że jeżeli swego urzędu nie będą wypełniali jak najsumiennie, może ich spotkać ten sam los, co jego spotkał.”

Dalej podniósł p. Brejski, że się na służbie państwowej nie z bogacił, ale odchodzi biedniejszy, niż był przedtem. Tymczasem jak podnosi „Słowo Pom.”

Kurs polskiej marki

z dnia 27 V. 1924.

Gdańsk:	1 dolar =	5,21 złotych
	100 złoty =	111 guld. gd.
Warszawa:	1 dolar =	5,18 1/2 — 5,21 złotych
	1 gd. gulden =	0,91 złotych
Marki rentowe =		1,24 złotych

pobierał p. Brejski pobory o jeden stopień wyższe od wszystkich innych wojewodów z całej Rzeczypospolitej, chociaż nie jeden z nich był poprzednio ministrem. Oprócz tego będzie p. Brejski pobierał pobory wojewódzkie do 1 października, a później pójdzie na łaskawy chleb, czyli emeryturę. Przy pożegnaniu podniósł p. Brejski, że będzie i nadal pracował dla dobra ojczyzny.

Jedno z pism toruńskich napisało, jakoby p. wicewojewoda Wojda podczas przemówienia b. wojewody opuścił rozmyślnie salę. Wiadomość ta jest nieścisła.

Pan Brejski może teraz przypomnieć sobie przysłowie: „Nosił wilk owca, ponieśli i wilka”. Miał słuszną, gdy mówił, że ma dobre zdrowie i będzie służył ojczyźnie, o ile mu zdrowie dopisze, ale już nie jako wojewoda.

Sprawy polityczne

na podstawie otrzymanych telegramów.

Poincare i nowy rząd.

Poincare stara się o to, żeby pozostawił swym spadkobiercom uporządkowaną politykę. W zeszły czwartek zaprosił do siebie pp. Herriota i Painlevę jako przywódców zwyciężskich stronnictw, żeby ich wtajemniczyć jak najdokładniej w swoją dotychczasową politykę zagraniczną i objaśnić, jaką powinni w dalszym ciągu prowadzić politykę w obec Niemiec. Przeciwnym napominał ich, żeby utrzymywali jak najprzejrzystsze stosunki z Macdonaldem, który ma szczerze zamiary w obec Francji. Widać, że zaszanie przez Poincarego ziarno padło na dobrą glebę, ponieważ Painlevé zaraz potem oświadczył przedstawicielowi „Matina”, że przysły rząd okaże Niemcom dobre chęci, żeby pomódz demokracji niemieckiej w jej walce z krzykaczami wilhelmowskimi. Ale Niemcy nie mają wysnuwać z tego zapatrywania, jakoby Francja była słabą. Niech się wystrzegają pomyłki.

Dziś na rzecz, że Francuzi tak dużo gadają, a Niemcy nic nie mówią. Naszym zdaniem byłoby lepiej, żeby Niemców ciągnąć za język, żeby pokazali, czego chcą.

Walka o zdobycie powietrza.

W angielskim Senacie czyli jak się mówi w Anglii w angielskiej Izbie lordów obradowano nad stworzeniem floty nadpowietrznej. Na wniosek angielskiego ministra lotnictwa postanowiono budować lżejszy gatunek aeroplanów, za pomocą którego pragnie rząd angielski osiągnąć, żeby droga do Indji trwała zaledwie 7 dni, zaś do Australji 14 dni.

Następnie minister podniósł, że gdyby udało się Anglii połączyć ruchem nadpowietrznym z jednej strony ze swymi posiadłościami, a z drugiej strony ze zagranicą, wówczas Anglija stałaby się największą potęgą w powietrzu, jak już jest obecnie na morzu.

Minister wyraził dalej nadzieję, że w ciągu 10 lat powstanie w Anglii conajmniej 10 przedsiębiorstw, budujących statki powietrzne.

Niemcy mają teraz wóz i przewóz.

Jeden z przyszłych francuskich ministrów i przywódców partyjnych Painlevé oświadczył korespondentowi włoskiego pisma „Giornale d' Italia”, że Francja swych wojsk w zagłębiu Ruhry pozostawiać nie myśli i że chętnie odda je Niemcom, jeżeli Niemcy będą chciały warunki swe spełnić. Z drugiej strony Francja odszkodowała się nie zrzeknie, a jeżeli pragnie z Niemcami się pogodzić, to chce udowodnić, że tylko Niemcy będą odpowiedzialne, jeżeli w Europie nie nastąpi w najbliższej przyszłości pokój powołany.

Zanadto gadają o programie.

Przywódcy bloku lewicowego, którzy mają w przyszłości objąć rządy we Francji, zanadto gadają o tem, jak zamierzają rządzić. Zanadto gadają o „nowym programie”, a to już źle. Naśladują w tym kierunku rozmaitych naszych ministrów, a z programami to się nasi ministrowie zwykle wnet wyprogramowali. Świeżo znowu Herriot oświadczył przedstawicielowi „Vorwärtsu”, że z nim można gadać, byle Niemcy okazali dobrą wolę i byle stanęli na gruncie sprawozdania rzeczoznawców Jemu bowiem zależy na tem, żeby narody wszystkie zaczęły się wzajemnie miłować. Byłoby dla niego największym szczęściem, gdyby mu się ten cel udało osiągnąć.

Ale zaraz potem dodał Herriot, że wszystkiemu przeszkadzają wszechniemcy, którzy nie chcą mu wierzyć i w odpowiedzi na jego złote serce frank francuski obniżyli. Przysły rajchstag niemiecki napelnia go więc troską, ale jeżeli demokracje obydwóch krajów wezmą się energicznie do pracy, to sprawa udać się musi.

Już się tam Niemcy postarają o to, że się Herriot porządnie na nich sparzy.

Zabierają się energicznie do komunistów.

Niemcy zabierają się energicznie do tępienia u siebie wszelkich zagranicznych organizacji komunistycznych. Przedewszystkiem zakazali wydawania rosyjskiego pisma „Nakanunie”. Gazeta ta pragnie uszczęśliwić teraz Francję, do której się przenosi.

Przeszło 5 milionów ludzi zginęło z głodu w Rosji.

Według urzędowych sprawozdań liczba ofiar głodowej w Rosji w latach 1921 i 1922, zmarłych z powodu głodu i chorób rozmaitych wyniła 5 milionów 200 tysięcy osób. Liczba ta przewyższa nawet liczbę

osób, które zginęły podczas wojny i rewolucji, a obliczają ją na 9 milionów osób

Wybory w Bułgarii.

Wybory do rad gminnych, które się odbyły ostatnio w Bułgarii zdobyli zjednoczeni demokraci 313714 głosów, partja rolna wraz z komunistami 107861, inne stronnictwa 80747 głosów.

Natarcie komunistów na wszystkich frontach.

W mieście Salford w Anglii odbyło się zebranie komunistów, na którym przyjęto rezolucję przeciwko teraźniejszemu robotniczemu rządowi. Nazwano rząd ten parobkiem i narzędziem kapitalistów. Dalej domaga się rezolucja rządów proletariatu i to za pomocą gwałtownej rewolucji. Kopalnie powinny być wyłączone bez wszelkiego odszkodowania. Kolonie angielskie powinny być wyjęte z pod panowania angielskiego. Burżuazja winna być wyniszczona a proletariąt uzbrojony. Komuniści postanowili zwołać równocześnie kongres i na nim program ten zatwierdzić.

Sprawy polskie

na podstawie otrzymanych telegramów.

Jak sobie przedstawia Litwa następstwa ostatniej konferencji?

Posel litewski przy Lidze Narodów Sidzikauskas oświadczył przedstawicielowi gazet, że ostatnia konferencja państw bałtyckich w Kownie ma znaczenie polityczne, gospodarcze i techniczne. Polityczne przedewszystkiem dla tego, że wzmożni wzajemnie niezależność polityczną wszystkich trzech państw. Oprawda, to Łotwa i Estonia nie chcą się mieszać do sprawy Wilna, za to Litwa nie przestanie się Wilna domagać. Na razie z konferencji niewiele co wyjdzie, bo nie można spodziewać się od razu wielkich rzeczy, ale początek zrobiono, bo stworzono pomiędzy innemi komisje, które się zajmą rozmaitemi sprawami gospodarczymi, jak naprzykład wzajemnem zakładaniem szkół, uporządkowaniem cł itd.

Sprawa kolonistów w Sejmie.

Jak już donosiliśmy wdrożył pomorsko niemiecki poseł Dazko interpelację w sprawie kolonistów niemieckich. Skarżył się na to, że rząd polski kolonistów niemieckich bezprawnie wyrzuca, nie trzymając się ani wyroku międzynarodowego sądu rozjemczego w Hadze ani też wyroku Ligi Narodów. Na to odpowiedział minister Reform Rolnych, że ani sąd rozjemczy w Hadze ani Liga Narodów dotąd nie wydały żadnego rozstrzygnięcia. Jedyne Trybunał w Hadze na prośbę Ligi wydał swą opinię, która jednak rządu polskiego obowiązująca nie może.

W grudniu Liga Narodów wydała rezolucję, żeby wstrzymało dalsze wydalanie kolonistów i to się też na razie stało. Reszta kolonistów, która się już wyniosła zostanie odpowiednio odszkodowana.

Jaką politykę prowadzi Łotwa?

Łotewski minister spraw zagranicznych Seja oświadczył do przedstawicieli kowieńskiej gazety „Echo” że położenie gospodarcze Litwy, Łotwy i Estonji jest jednakowe, i że po ostatniej konferencji postanowiono skasować rozmaite trudności pograniczne i inne, które utrudniały wzajemne zbliżenie się. Zagraniczna polityka Łotwy jest nawskroś pokojowa.

Polskie koleje państwowe.

Koleje państwowe będą państwem przedsięwzięciem gospodarczym, które musi się starać samo koniec z końcem wywiązać. Państwo będzie za nie odpowiadało do wysokości jego majątku. Wszelkie wydatki muszą odtąd koleje pokrywać z dochodów własnych. Jedyne przez krótki przejściowy czas poręcza państwo za wydatki. Na czele nowego kolejowego przedsiębiorstwa stać będzie generalny dyrektor, mianowany przez prezydenta Rzeczypospolitej. Będzie on podległy ministrowi ruchu, który będzie zatwierdzał nowe koleje i inne nowe przedsięwzięcia, zawierając umowy między narodowe, zatwierdzał taryfy kolejowe itd.

Co przyjęto na międzynarodowej konferencji emigracyjnej?

Przyjęto wnioski włoskie, żeby chronić wychodźców przed wyzyskiem podróży morskiej. Postanowiono utworzyć dla wychodźców osobny gatunek kart pocztowych, dalej międzynarodową opiekę dla inwalidów wojennych, zwalczać tajną emigrację, dalej zawrzeć międzynarodowe układy co do odszkodowań zagranicznych pracowników na równi z miejscowymi w razie wypadków przy pracy, wypłacanie rent itd.

Kronika miejscowa.

Chojnica, dnia 26. maja 1924. r.

— **Z powodu święta** Wniebowstąpienia Pańskiego następnym numer naszego dziennika wyjdzie dopiero w piątek.

— **Ciężki wypadek.** We wtorek w południe wypadł w koszarach z 3 piętra pewien żołnierz na bruk. Ciężko rannego odstawiono do lazaretu. Bliższe szczegóły jeszcze podamy.

— **Panie starszy — płacimy!** W lokalu na W. gdzieś z łata wyłania się postać kelnera. Go-tujemy się do odwrotu i choemy płacić. Padają takie słowa: Ile płacimy? — kelner wyciąga notes i liczy.. 9 milionów, 6 set tysięcy! Za co? — pytamy. Panowie mieli dwie jajecznicę, cztery kawy i moje dziesięć

procent, to zrobię 9 milionów 600 tysięcy. — To za dużo — mówimy. — Kelner jeszcze raz liczy... sześć milionów osiemset panowie płacą — sprostował kelner. — No, choemy policzyć. — Liczymy: dwie jajecznicę po 1 500 000 to są 3 miliony, cztery kawy po 600 tysięcy, więc 2 miliony cztery sta tysięcy, dziesięć procent prowizji, robi wszystko razem 5 940 000. — At-h-tak — mówi kelner — omyliłem się..

— **Świątokrada.** Z przybliżaniem się pory kwiatów i róż jest rzeczka ostatecznie przebaczalna, że tu i tam skubnie się cudzą konwają, narcyz lub fiołek, ale waga przed okradaniem grobów na cmentarzach! Niechaj świątokrada twa ręka nie sięga po kwiaty, które miłość nieboszczykom ofiarowała! Nie niszczyć niepotrzebnie tego, co nie twego, bo jak by ci było, gdyby ciebie okradziono?

— **Dla czego ta różnica cen!** Wchodzą do pewnego rzeźnika przy ul. Młyńskiej i kupują funt surowej szynki. Co płacę? — pytam „Drei Millionen”! Wydaje mi się dużo, więc następnego razu idę do drugiego rzeźnika. — Co kosztuje, proszę pani, funt krajanej surowej szynki? — 2 miliony 600 tysięcy! — jest odpowiedź. Warto więc może się zapytać owej pani, skąd ta różnica 400 tysięcy? Czyż może w braku drobnych pieniędzy zakręgała się ceny na całe miliony?

— **Jak już donosiliśmy** odbył się w niedzielę zebranie wierzycieli w lokalu p. Jądźewskiego w obecności kilkudziesięciu obywateli pod przewodnictwem p. Standery. Zebranie powzięło następującą rezolucję.

Na dzisiejszym wiecu zebrani wierzyciele z Ochojnic i okolicy uchwalili co następuje:

Protestujemy jaknajenergiczniej przeciw rozporządzeniu z dnia 14. maja 1924 r. zarządzającemu wypłatę hipotek i wkładek oszczędnościowych w bankach w tej wysokości, jak rozporządzenie przewiduje. Uważamy przerachowanie takie za nadzwyczaj krzywdzące wierzycieli, a niezmiernie wzbogacające dłużników. Żądamy, żeby do rozporządzenia owego wydano rozporządzenie, uzupełniające to rozporządzenie w ten sposób, że hipoteki należy zwaloryzować w stosunku do wartości nieruchomości w dniu wypłaty, uwzględniając przytem wartość hipoteki w walucie złotej w dniu jej powstania, wkładki bankowe i oszczędnościowe zaś w stosunku do majątku danego banku w dniu wypłaty wkładki albo oszczędności, uwzględniając przytem również wartość wkładki lub oszczędności w walucie złotej w dniu jej złożenia. Do majątku banku lub instytutu oszczędnościowego należy policzyć także ten majątek, o który instytuty te zostały pokrzywdzone w niedozwolony sposób.

Hipoteki i wkładki, o które tu chodzi, stanowią grosz urzędników, drobnych rzemieślników i robotników szczerze i krwawo zapracowany długoletnią i mozolną pracą i miał on stanowić utrzymanie na starość.

Rezolucję tę postanowiono przesłać do Sejmu i Senatu, Radzie Ministrów, posłom pomorskim i senatorom ks. Boltowi i Szychowskiemu.

— **Bractwo Strzeleckie** urządza jutro w Wniebowstąpienie Pańskie swoją wycieczkę do Strzelnicy przy udziale Orkiestry Zakładu Poprawczego. Wymarsz nastąpi o godz. 5-tej rano, gdzie potem odbędzie się koncert do godz. 9-tej. Prosi się wszystkich Braci a przedewszystkiem publiczność miasta Ochojnic o wzięcie udziału w takowej. Wstęp do Strzelnicy wolny.

— **Dla publiczności**, chcącej brać udział w czwartkowych regatach na jeziorze charzykowskim, stać będą przy narozniku ulic Strzeleckiej i Bytowskiej o godz. wpół do 2 po południu wozy.

— **Dochodzą nas skargi** rolników, że nieogledna między innymi ugania się po polach zbóż i wyrządza w ten sposób szkody gospodarcom. W jednym wypadku mieli to być nawet gimnazjaliści. Wdzięczna tu jest polska dla wychowawców szkolnych.

— **Szczegóły** ze zjazdu katolickiego w Toszewie. Dowiadujemy się, że w pochodzie katolickim, który odbędzie się w Toszewie w niedzielę 1 czerwca o 5 godz. po południu wezmą udział Towarzystwa ze wszystkich miast i wiosek pomorskich. Nawet z Gdńska stawiają się Towarzystwa i to wszystkie. Z Ochojnic będzie Polski Związek Kolejowców, Towarzystwo Ludowe, Tow. Zgoda, Tow. Polek i Towarzystwo Pożyczkowe. Z Brus będzie Towarzystwo Ludowe, Młodzież żeńskiej, Polek, Rolnicze, Sokół, Spiewu, Wojaków.

Kronika prowincjonalna.

— **Ogorzelnny.** W nocy na wtorek zgorzało tu gospodarstwo p. Olszyńskiego. Spaliła się stajnia i stodoła ze zapasami zboża. W płomieniach zginęły 2 konie, 3 krowy, o 6 świń. Podejrzują podpalenie.

— **Kosobudy.** Wybory gminne, mające się odbyć 27 maja odbędą się dopiero w niedzielę 1 czerwca br. od 2 — 6 godziny w lokalu p. Trzebiatowskiego. Termin wyborów został zmieniony ze względu na przepisy wyborcze i dla wygody przedewszystkiem robotników, którzy w niedzielę bez straty czasu swój obowiązek spełnić mogą. Wpłynęły dwie listy propozycyjne i to: lista num. 1 r. Skórczewskiego i num. 2 p. Kiedrowicza. Spodziewać się należy, aby każdy wyborca stawił się do urny wyb. rzej i przez oddanie głosu na odpowiednią listę dopomógł do wybrania takich radnych, którzy dają rękojmię za bezstronność w załatwianiu spraw gminnych.

— **Tuchola.** (Wydzierzawienie traw i owocu w rowach i na pochyłościach szos powiatowych). Terminy wydania na przestrzeni: Tuchola-Bydgoszcz, Gostyczyn-Waldowo, Gostyczyn-Piła, W. Kłonia Bagienica i Wieszczyc-Karczewo w poniedziałek 2 czerwca o 10

godz. do południa w gospodzie p. Komorskiego w Gostycynie.

Na przestrzeni: Tuchola-Terespol, Szumiąca Klonowo, Cekcyn Szkiannahutu we wtorek 3 czerwca br. o godz. 10 godz. przed południem w gospodzie pana Schmidta w Szumiącej.

Na przestrzeni: Tuchola Pamiętowo, Pamiętowo-Dąbrówka i Drozdzienica Radzim 4 czerwca br. o 10 godz. przed południem w gospodzie Pamiętowo.

Na przestrzeni: Tuchola-Terespol, Tuchola-Bydgoszcz, Tuchola-Chojnica, Tuchola-Woźniwoda, Żalno Wieszy, Tuchola-Plaskosz Trzebiny, Tuchola-Raciąż, Piastoszyn, Kiełpin-Mała Komorza, Raciąż Gackowice i Woźniwoda Legbąd 5 czerwca o godz. 10 w hotelu Kościuszki w Tucholi.

W piątek 6 czerwca o 9 godz. przed południem wydzierżawi się w Tucholi w hotelu Kościuszki drzewa owocowe.

Obrowo, pow. tucholski. Walny Zjazd Osadników Likwidacyjnych. Dnia 13 kwietnia odbył się w Obrowie, pow. tucholski, 4-ty roczny Walny Zjazd Związku Osadników Likwidacyjnych na powiaty tucholski, chojnicki i sępoleński. Po zagajeniu zjazdu przez p. Wojciecha Pryllę i powołaniu do protokołu p. Leona Zaremby, wójta z Pamiętowa, zdał p. prezes sprawozdanie z działalności zarządu, potwierdzone protokółem Komisji Rewizyjnej. Po obszernej dyskusji wyraził zjazd zarządowi zupełne uznanie i szczerze podziękowanie za jego gorliwą i sumienną pracę, podkreślając specjalnie zasługi prezesa p. Wojciecha Pryllę.

Jak z sprawozdania wynikało, przeprowadza Zarząd wiele żywotnych i palących spraw, jak n. p. przyłączenie eksmisji byłych kolonistów niemieckich, odroczenie drugiej raty płatnej Urzędowi Likwidacyjnemu, częściowe zwolnienie od podatku majątkowego, przeprowadzenie nadania tytułu własności.

Zarząd Związku wybrał w następującym składzie: Wojciech Prylla, prezes, Mikołaj Gąrowski i Piotr Gałązka, wiceprezesi, Franciszek Wziątek, skarbnik, Zygmunt Gerlicz, sekretarz.

Następnie uchwalili Zjazd szereg ważnych rezolucji, jak n. p. protest przeciwko nadmiernej podwyższeniu opłaty w kasie chorych oraz ubezpieczalni Krajowej, dalej przeciwko anormalnym cenom młynarzy pobieranym od zmolenia zboża.

Zwrócił dalej uwagę, że Okręgowy Urząd Ziemi wydzierżawia łąki w pow. tucholskim jako pastwiska kolonistom niemieckim i że ci ostatni bezprawnie wyrabują drzewa, rosnące na tych pastwiskach, ciągnąc z tego bezprawnie wielkie zyski.

Dalej wyraził Zjazd uznanie i podziękowanie dla Dyrekcji Związku Obrony Kresów Zachodnich w Poznaniu za praktyczne i szybkie zlikwidowanie tej części osad, które zostały w pierwszej serii przyznane Związkowi Obrony Kresów Zachodnich jak również za odpowiedni dobór kandydatów na powyższe osady. Równocześnie zaapelował zjazd do Rządu, by jeśli nie w zupełności likwidację obiektów niemieckich przekazał Związkowi Obrony Kresów Zachodnich, to przynajmniej dopuścił Związek do współdziałania z Komitetem Likwidacyjnym w Poznaniu przy przeprowadzeniu likwidacji, ponieważ obecnie likwidowanie przeprowadza się w zbyt rozległych terminach, umożliwiając kolonistom niemieckim pustoszenie osad z całą bezwzględnością.

Również zwrócił się Zjazd z wezwaniem do Min. Skarbu w Warszawie, by rozłożyło na kilka rat opłaty stemplowe, płatne w Urzędach Skarbowych, wynoszące około 400 zł. na każdego osadnika.

Sępólne. Pośród sprawozdań o obchodach 8-go maja w różnych miejscowościach zasługuje na większą wzmiankę i obchód w Sępólnie. Nie tylko dla tego, że sam p. Starosta dokładał wszelkich usiłowań, ażeby to jaknajlepiej wypadło, ale warto podnieść i zachowanie miejscowego społeczeństwa, które nie dało się zrazić niepokojom i wzięło we wszystkim tak wielki udział, wykazując tem samem, że odczuwa powagę rocznicy.

Obchód rozpoczął się już w wigilię wieczorem. Był capstrzyk urządzony przez Sokółów, był łączny pochód z pochodniami urządzony przez Straż ogniową, zakończony przed starostwem, gdzie rozgorzały ogniska a z balkonu starostwa wlatywały rakiety świetlne, podczas gdy chór męski powtarzał świetlane ślubowania „Roty”.

Nazajutrz od wczesnego ranka rozbudzała mieszkańców pobudka Sokółów wraz z głoszeniem porządku dziennego. Rozpoczęło się wszystko od nabożeństwa z okolicznościowym kazaniem ks. proboszcza. Oczekiwane obrady Sejmowe Konstytucyjne zakończone 8. Maja 1791 zobrazował on jako szczerzy, rzetelnie odczuty i rzetelnie spełniony obrachunek sumienia narodowego — z czego wynikało mocne postanowienie reformy życia.

Wszyscy obecni w kościele słuchali z wielkim skupieniem. Słuchały karne szeregi dziatwy szkolnej, za nimi korporacje i stowarzyszenia, kościół cały zapelniony po brzegi, a nad wszystkim unosiła się powaga chorągwi o narodowych barwach. Do dawnych szafarów przybył jeden nowy — szkoły wydziałowej, co łącznie ze wszystkim nastręczyło przedmiot do końcowej mowy ks. Proboszcza która stała się mocnym zamknięciem uroczystości kościelnej.

Tymczasem rozpadł się rzęsisty deszcz. Zdawało się mogło, że projektowany pochód spełni się na niczem. Ale wobec powagi obwili nasze tutejsze społeczeństwo kresowe miasta Sępólna i okolicy wykazało twarde, iście pomorskie poczucie obowiązku. Mimo ulewę szereg się nie przerzedziły i pochód wypadł tak, jak ta go godność narodowa wymaga. Punktem końcowym

było starostwo. Piękne swe przemówienie Starosta zakończył hasłem Sejmu Czterolastniego „Wiwat głowa Państwa, wiwat Sejm, wiwat Naród, wiwat wszystkie Stany!”

Projekt majowej zabawy wśród lasu utonął w strugach deszczu. Publiczność zadowolili się musiała koncertem orkiestry na sali „Polonji”.

Ostatnim ale niepoślednim punktem obchodu była wieczornica, rozpoczęta wykładem prelegentki powiatowej p. S. Bojarskiej, która z właściwym sobie darem słowa przedstawiła obraz czasów przeszłych jako wskaznik dla teraźniejszej przyszłości. Lwią część wieczoru wypełniły popisy wychowanków miejscowej Szkoły Powszechnej, dając dowód zabiegów jej Rektora, pana Sobulca. — Po skończeniu nastąpiły tańce na salach obu hoteli: „Polonja” i „Pod Orłem”. Obchoda za bawa trwała do rana, kończąc dzień i żniwa Towarzystwa Czytelnia Ludowych.

Grudziądz. Ozwarta wycieczka krajoznawcza nauczycielstwa pomorskiego na Kresy Wobodnie pod protektorem pana ministra oświaty potrwa dwa tygodnie. Rozpocznie się 2 lipca a skończy 18 lipca. Nastąpi zwiedzenie Warszawy, Białogostoku, Grodna, Wilna, Łdy, Wołkowyska, Białowieży, będzie dalej wędrowka po puszczy Białowieskiej.

Uczestnikami być mogą członkowie stowarzyszenia Chrześc. Narodowego Nauczycielstwa. Zgłoszenia przyjmuje pojedynczo poseł Alcin Nowicki w Grudziądzu, ul. Sobieskiego 17. Zarządy poszczególnych kół nauczycielstwa oraz panowie inspektorzy szkolni, dyrektorzy lub rektorzy mogą zgłoszenia podawać na poszczególnych formularzach. Ostateczny termin zgłaszania się 15 czerwca br. Opłata 100 złotych polskich. Należy zabrać ze sobą w plecaku: koc, jasiek, przenieś radio, butelkę polową, filiżankę lub szklankę, nóż, widelec, nieco żywności i napoju. Ubranie podróżne.

Kłódno. Dnia 18 bm. utonąła w jeziorze Kłódnie przy Chmielnie 37 letnia niezamężna Anastazja Równies z Chmielna. R. cierpiała już od dawnych lat na epilepsję czyli tak zwaną „wielką chorobę” (koroze), a w dniu wypadku udała się nad jezioro po trawę do kozy. Stojąc na dość wysokim wybrzeżu napadły silne kury, wpadła do wody i utonąła.

Ostatnie telegramy.

Rząd Marxa podał się do dymisji.
Z Berlina donoszą, że rząd Marxa poskładał gośności.

Pewnie ostatnia nowa.
Poincare wygłosił na zebraniu rady generalnej departamentu Meuse mowę, w której położył nacisk na to, że chociaż wybory ze względu na drożyznę i na nieuczciwą agitację nie wypadły jak należało, polityka zagraniczna musi pozostać taką, jaką była dotąd, bo wyborcy przeciw niej się nie oświadczyli. Omawiając następnie opór Niemców oświadczył, że podejmie natychmiast walkę, gdyby przyszły rząd pozwolił sobie w obec Niemców na najmniejszą słabość.

Obiad na cześć wojskowych zagranicznych.

Minister spraw wojskowych wydawał w sobotę wieczorem na zamku królewskim w Warszawie obiad na cześć wojskowych przedstawicieli państw zagranicznych. Gości podejmował generał Józef Haller, ponieważ minister Sikorski nie wyjechał na pogrzeb swego teścia. Wśród gości zagranicznych byli obecni przedstawiciele Francji, Czechosłowacji, Włoch, Finlandji, Rumunii, Anglii, Estonji, Ameryki, Japonji. Był również minister Zamojski i kilka generałów. Generał Haller wznosił zdrowie na cześć armij zaprzyjaźnionych.

Przemowy na cześć Rzeczypospolitej.
Podczas obiadu, wydanego w Lidze na cześć Prezydenta Rzeczypospolitej były przemowy, świadczące o ogromnym przywiązaniu Kresów do Rzeczypospolitej. Przemawiał przedstawiciel samorządu i sejmiku, następnie burmistrz, imieniem rolnictwa p. Wańkowicz, w imieniu duchowieństwa katolickiego ks. Sirkowski, prawosławnego inżeniera Serwacjusz, żydowskiego rabin Aron Rabinowicz. Wszyscy oni stawili rzędy Rzeczypospolitej.

Stamtąd pojechał p. Prezydent do Nowogródka, zwiedziwszy po drodze pomiędzy innymi miasteczko Żdzięcioł, gdzie go gorąco proszono o zwiedzenie cerkwi. W Nowogródku odbył się pomiędzy innymi raut.

Przemówienie Prezydenta Rzeczypospolitej.

Po przemówieniach przedstawicieli w Lidze oświadczył p. Prezydent Rzeczypospolitej, że Rzeczpospolita będzie zablizniać rany, które działy się ludności na Kresach Wschodnich. Podniósł dalej, że Kresy muszą pozostać w nierozdzielnej łączności z Polską, z drugiej jednak strony Polska będzie dbała o to, ażeby się tamtejszej ludności dobrze działo.

Straszny wypadek w Tczewie.

W nocy z piątku na sobotę około 12 godziny popełniła przed halą miejską para narzeczonych samobójstwo. On nazywał się Kowalewski i był urzędnikiem kontrol. skarbowej, ona była córką obywatela tczewskiego. Ohońskiego. Przyczyną była odmowa rodziców panny na połączenie się obojga.

Milleranda chce obalić.

Część lewicy, a zwłaszcza socjaliści domagają się gwałtownie ustąpienia Milleranda i nie chcą przyjmować od niego urzędów ministerjalnych. Millerand nie chce im jednak uczynić zadość.

Warunki wszechniemców.

Wszechniemcy godzą się na przyjęcie planu rzeczozawców pod następującymi warunkami: przywrócenie zarządu niemieckiego w zajętych obszarach i jednoci celnej Rzeszy, zwrócenie Niemcom kolei żelaznych, pozostających pod zarządem francusko-belgijskim, pozwolenie na powrót wygnanych urzędników i opuszczenie prawego brzegu Renu. Na taki rząd większość partyj się pewnie nie zgodzi, bo byłby on ciężką obrazą dla sojuszników.

Nowy wojewoda śląski

p. Bilski objął w poniedziałek urządowanie.

Prezydent Coolidge

nie przyjmie prawdopodobnie ponownej kandydatury na prezydenta, ponieważ mu tego odradzają lekarze ze względu na zły stan zdrowia.

Układy z robotnikami rolniczymi.

Naczelnik wydziału pracy w rolnictwie p. Gnoński wyjechał jako przedstawiciel ministra pracy dla zawarcia umowy w rolnictwie na obszarze województwa poznańskiego i pomorskiego.

Zatarg pomiędzy Anglią a Turcją.

Spór pomiędzy Anglią a Turcją dostanie się prawdopodobnie do Ligi Narodów, ponieważ Turcja Mosulu żąda miarą odstąpić nie chce, a Anglja chce postawić na swoim.

Nowy rząd francuski.

Pan Herriot przemawia już jako przyszły prezes ministrów. Oświadczył, że odwiedzi Macdonalda, że pragnie współpracować w ściślejszej łączności z Anglią, ale co do sowietów to odczeka rezultatów konferencji w Londynie, zanim je Francja uzna.

Polska krew.

Królewicz włoski w rozmowie z delegatem polskim Sokalem na śniadaniu, wydanem dla prezydium konferencji emigracyjnej oświadczył, że w żyłach jego płynie krew polska.

Marx ponownie kanclerzem.

Gazety niemieckie są zapatrywania, że jedynym wyjściem z położenia będzie, że Marx pozostanie kanclerzem i że obejmie rząd na nowo.

Włoska para królewska w Londynie.

Włoska para królewska udała się w sobotę do Londynu. Wizyta niema znaczenia politycznego, ponieważ żaden polityk nie towarzyszy jej w podróży.

Polskość się cefa w Gdańsku.

Podczas ostatnich wyborów do rad gminnych na całym obszarze wolnego miasta Gdańska oddano znacznie mniej głosów, niż przedtem. Zwyciężyły znowu partje wszechniemieckie.

Nowe układy z górnikami.

Generalny inspektor pracy p. Klot wyjechał na Górny Śląsk dla prowadzenia dalszych układów o uregulowanie plac pomiędzy pracodawcami a robotnikami.

50 do 60 milionów dolarów

pożyczki pragną bankierzy amerykańscy udzielić Niemcom na przemysł w razie przyjęcia sprawozdania rzeczozawców.

Ruch w Towarzystwach.

Chojnice. Klub żeglarski Chojnice. W środę, dnia 28 o godz. 8 i pół wieczorem w hotelu p. Kalety herbatka przywitana dla gości z Warszawy i Gdańska. Przybycie wszystkich członków sprawą honorową.

Zarząd.

Chojnice. „Sokół” zapowiedziana wycieczka nie odbędzie się dla braku łodzi o godz. 5 tej lecz o godz. 14-tej i to do Charzykowa i z powrotem. Zbiórka o godz. 13,45 koło Urzędu Pocztowego.

Zarząd.

Chojnice. Zebranie Tow. św. Wincentego a Paulo odbędzie się w środę, 28 bm., o godz. 5 po poł. w klasztorze.

O liczne przybycie członkiń prosi Zarząd **Chojnice.** Ozersk z Klubem sportowym „Sokół” rozegra jutro w święto Wniebowstąpienia o 5. godz. po południu w łasku miejskim mecz footballowy.

Chojnice. Stowarzyszenie pomorskich ziemianek uprasza uprzejmie członkiń Towarzystwa Polak przyłączyć się do Ziemianek aby zwartym szeregi brać udział w zjeździe katolickim w Tczewie. Plenarne zebranie dnia 1 czerwca o godz. 11-tej przed południem na Starostwie w Tczewie [na które takte zaprasza Zarząd Ziemianek.

Wstępne notowanie giełdowe

w złotych i groszach.

Warszawa, 27 5. godz. 9.45. (A. W.)
Dolary 5.15 za dolara. Funty angielskie 22.40 za ft. ang. Franki francuskie 28,07 za 100 fr. Franki belgijskie 24,00 za 100 fr. Franki szwajcarskie 90,80 za 100 fr. Liry włoskie 22,70 za 100 lirów. Korony czeskie 15,12 za 100 kor. Korony austr. 7,22 za 100 koron.

Tendencja: na walut bez zmiany; dla akcji bardzo mocna w poszukiwaniu.

Gdańsk 27. 5. godz. 10. (A.W.)

Doiary 5,73. Guldny gdańskie 111 1/4 za 100 zł.

Koniec części redakcyjnej.

Redaktor odpowiedzialny: Leon Kum.
Drukarnia i nakładem Drukarni Dziennika Pomorskiego w Chojnicach.

